

Kantonrechter of bedrijfscommissie?

Na de wijzigingen in de Wet op de ondernemingsraden van 2013, kan een OR die een conflict met de bestuurder heeft, direct naar de kantonrechter. De verplichte bemiddeling door de bedrijfscommissie hoeft niet meer.

Eigenlijk is het wel een beetje vreemd. De maatschappelijke trend is om minder naar de rechter te gaan, en te proberen om conflicten op een alternatieve manier op te lossen. Denk aan arbeidsconflicten of aan echtscheiding: steeds meer wordt getracht de zaken te schikken via mediation of bemiddeling. De motivering daarvan is tweeledig. In de eerste plaats werkt een oplossing beter als de betrokkenen die zelf hebben bedacht, of in ieder

geval hebben aanvaard. In de tweede plaats telt mee dat het goed is om de rechterlijke macht minder te belasten. De medezeggenschap heeft in dit opzicht een wat tegendraadse ontwikkeling gevolgd. Daar is de verplichting om te proberen de zaak te schikken voor je naar de rechter stapte juist uit de wet verdwenen.

Vrijwillige bemiddeling

De OR (of bestuurder) kan voortaan dus

zelf kiezen of hij eerst naar de bedrijfscommissie gaat of direct zijn heil bij de kantonrechter zoekt. Wat pleit voor het een, wat voor het ander?

Formaliteit versus ongedwongenheid

Zittingen bij de kantonrechter zijn formeel en de rollen liggen vast. De zittingen bij de bedrijfscommissie zijn ook geen theekransje, maar de sfeer is meer ongedwongen. OR en bestuurder staan

niet tegenover dames en heren in toga, maar zitten met de leden van de 'kleine commissie' aan een tafel. Er volgt een gesprek waar iedere partij zijn mening kan geven. Het komt voor dat bestuurder en ondernemingsraad tijdens de zitting voor het eerst sinds tijden weer eens goed naar elkaar luisteren. Soms hebben bestuurder en OR net dat zetje nodig om weer samen in gesprek te gaan.

Winst/verlies versus compromis

De kantonrechter is, gegeven zijn opleiding en functie, er vooral op gericht om te zien wie er gelijk heeft, binnen de regels van de wet (of de cao). Bij de kantonrechter komt dan ook vaak een van de partijen als winnaar uit de strijd. En dus is er ook een verliezer. De bedrijfscommissie streeft meer naar een compromis. Naar een uitkomst waar beide partijen mee kunnen leven. Er wordt bij de bedrijfscommissie meer bemiddeld en minder een oordeel geveld. Voor alle duidelijkheid: het komt ook voor dat een bedrijfscommissie gehakt maakt van de argumentatie van een van de partijen. En een compromis kan ook in de rechtszaal geboren worden. Het is een kwestie van nuances en accenten.

CONFLICTEN

Ondernemingsraden kunnen om velerlei kwesties een conflict krijgen met hun bestuurder. Waar gaat het om? Een aantal voorbeelden.

Tijd en faciliteiten

Faciliteiten zijn een bron van conflicten. De bestuurder vindt bijvoorbeeld twee uur per week per OR-lid wel genoeg. Of hij weigert de OR scholing. Of hij wil een extern deskundige niet betalen. Overigens komt het omgekeerde ook voor: de bestuurder vindt bijvoorbeeld dat zijn OR het budget of de OR-uren aan de verkeerde doelen besteedt.

Bevoegden en rechten

Een andere bron van conflicten vormen de bevoegdheden. De bestuurder wil bijvoorbeeld geen informatie geven die de OR nodig heeft. Of de bestuurder vindt een onderwerp niet advies- of instemmingsplichtig en de OR vindt dat wel.

Processen en werkwijze

Het komt voor dat een OR een commissie (of een cor) wil instellen en de bestuurder wil dat niet. Of de bestuurder vindt dat de OR onvoldoende rekening houdt met het bedrijfsbelang. Gelukkig komen de meeste conflicten niet terecht bij de bedrijfscommissie of de kantonrechter. En overigens: een OR die in beroep wil omdat de bestuurder het OR-advies naast zich neerlegt of onterecht niet om advies vraagt, kan terecht bij de Ondernemingskamer van het Gerechtshof in Amsterdam. Een conflict over de vraag of een ondernemersbestelling adviesplichtig is kan wel aan de bedrijfscommissie worden voorgelegd.

Vrijwillig versus opgelegd

De uitspraak van de bedrijfscommissie is een aanbeveling, de partijen hoeven zich er niet aan te houden. De rechter legt zijn uitspraak op. Je kunt alleen nog in beroep gaan, als de uitkomst je niet bevalt. Het komt overigens geregeld voor dat beide partijen afspreken de uitspraak van de bedrijfscommissie te zullen accepteren.

Hoge of lage drempel

Het is voor een OR heel wat, om zijn bestuurder voor de rechter te slepen. Het voelt toch als een oorlogsverklaring.

Wellicht ten onrechte, want het vragen van een oordeel van de rechter is in elk opzicht een beschaafde manier om een conflict te beslechten. Maar toch: de OR schrikt vaak terug voor het effect daarvan op de onderlinge relatie. Een verschil van inzicht aan de bedrijfscommissie voorleggen voelt minder ingrijpend aan. Kortom, als een van de partijen vooral bevestiging wil zien van zijn gelijk, kan deze het beste direct naar de rechter gaan. Maar als een schikking nog enige kans heeft, is een gang naar de bedrijfscommissie zo gek nog niet. <

BEDRIJFS-COMMISSIES

Bedrijfscommissies zijn speciaal voor ondernemingsraden in het leven geroepen. Ooit was er voor iedere bedrijfstak (of sector) een bedrijfscommissie, in totaal 26. Nu zijn er nog maar drie: een voor de overheid ('bedrijfscommissie voor de overheid'), een voor de zakelijke markt ('Markt 1') en een voor de non-profit sector ('Markt 2'). De eerste is ingesteld door de minister van Binnenlandse Zaken, de laatste twee door de SER. Alle drie bestaan uit vertegenwoordigers van vakbonden en werkgevers en hun standplaats is Den Haag. De bedrijfscommissies doen alle drie meer dan bemiddelen bij conflicten. Zo publiceert de bedrijfscommissie voor de overheid op haar website 'veelgestelde vragen'. Tevens publiceert zij een aantal uitspraken van de bedrijfscommissie in actuele zaken, zodat een ondernemingsraad kan zien hoe in soortgelijke kwesties is geoordeeld.